

Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. vasario 24 d. – kovo 9 d.
2025 m. 9 savaitė

Ellex Valiunas

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris,
Viešųjų pirkimų ir
valstybės pagalbos
praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

Mielieji,

Žiema baigėsi, o pavasaris prasidėjo gan ramiai. Nauji VPĮ pakeitimai dar tik pakeliui ateityje, o perkančiosios organizacijos ir toliau vargsta su atnaujintomis informacinėmis sistemomis. Reikšmingesniu reguliaciniu pokyčiu galime laikyti pavyzdines (tipines) paslaugų pirkimo sąlygas, kurios yra privalomos, nebent konkrečiu, atitinkamą išimtį atitinkančiu atveju būtų galima taikyti kitas sutartines nuostatas.

Papildomai pristatome VPT aiškinimą dėl viešojo pirkimo sutarčių keitimo pagal *de minimis* taisyklę (VPĮ 89 str. 2 d.) ir pirkimų vykdymo su nacionaliniu saugumu susijusiose srityse.

Taip pat pristatome 2 iš 3 Lietuvos apeliacinio teismo nutarčių, kurios abi susijusios su sutartine viešųjų pirkimų teisinių santykių stadija.

Malonaus skaitymo!

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

Nuo 2025-03-01 įsigaliojo Tipinės paslaugų sutarties sąlygos, patvirtintos VPT direktoriaus įsakymu Nr. [1S-209](#)

Tipinės paslaugų sutarties sąlygos, kurias sudaro bendrosios ir specialiosios sąlygos yra taikomos viešojo pirkimo procedūroms, pradėtoms vykdyti nuo 2025-03-01.

Pagal VPĮ 87 str. 1 d., VPT patvirtintos tipinės pirkimo sutarčių sąlygos yra privalomos, išskyrus atvejus, kai šios sąlygos:

1. nėra taikytinos perkamam objektui; arba
2. nėra pritaikomos dėl perkamo objekto ypatumų ir perkančioji organizacija pagrindžia savo sprendimą netaikyti tipinių pirkimo sutarčių sąlygų. Pagrindimas nurodomas šio įstatymo 96 str. 2 d. 1 p. nurodytoje ataskaitoje.

Tipinės paslaugų sutarties sąlygas taip pat galite rasti Viešųjų pirkimų tarnybos tinklapyje, skiltyje [Privalomi dokumentai](#).

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

- 1. VPT:** [praneša](#), kad keičia poziciją dėl pirkimo sutarties pakeitimų vertės skaičiavimo pagal VPĮ 89 str. 2 d. Šioje nuostatoje nustatyta, kad pirkimo / preliminarioji sutartis gali būti keičiama neatliekant naujos pirkimo procedūros, kai, be kita ko, bendra atskirų pakeitimų pagal vertę neviršija 10 procentų pradinės sutarties vertės prekių ar paslaugų pirkimo atveju ir 15 procentų – darbų pirkimo atveju. Iki šiol buvo taikoma praktika, kad turi būti sumuojama atsisakomų ir vietoj jų įsigyjamų darbų vertė. Tačiau nuo šiol bus laikomasi praktikos, kad apskaičiuojant atskiro sutarties pakeitimo vertę į ją nebereikia įtraukti tos pakeitimo dalies, kuri išlieka nepakitusi. Tokiu atveju apskaičiuojant keitimo vertę turėtų būti imama grynoji kumuliacinė vertė. Pavyzdžiui, jeigu pirkimo vykdytojas sutarties keitimą, t. y. vienu darbų atsisakymą už 1 000 EUR, kitų darbų įsigijimą už 1 200 EUR grįstų VPĮ 89 str. 2 d., tokiu atveju pakeitimo vertė būtų 200 EUR.
- 2. VPT:** [atkreipia](#) dėmesį į nacionalinio saugumo reikalavimų taikymą viešuosiuose pirkimuose. VPT kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija pateikia bendrą nuomonę dėl VPĮ 37 str. 9 d. ir 47 str. 9 d. taikymo. Šios nuostatos nustato, kad perkančiosios organizacijos, veikiančios gynybos ar kitose strategiškai svarbiose srityse, privalo įvertinti, ar perkamos prekės ar paslaugos kelia grėsmę nacionaliniam saugumui. Jei pirkimo objektas apima teisės aktuose nurodytus BVPŽ kodus, jam taikomi griežti nacionalinio saugumo reikalavimai. Pirkimo vykdytojai turi ne tik identifikuoti pagrindinį BVPŽ kodą, bet ir nurodyti visus „sudėtinius elementus“, kuriems taikomi šie reikalavimai, pavyzdžiui, autobusuose ar medicininėje įrangoje integruotą programinę įrangą. Jei tiekėjo siūlomas objektas neatitinka nacionalinio saugumo reikalavimų, jo pasiūlymas privalo būti atmestas. Be to, papildomų BVPŽ kodų nurodymas nereiškia, kad pirkimo objektas turi būti išskaidytas į dalis – sprendimas dėl skaidymo priimamas pagal VPĮ nuostatas.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: kai viešojo pirkimo sutarties nutraukimas siejamas su jos pažeidimu, laikoma, kad šis yra esminis (*UAB „Bioineksas“ v Muitinės departamentas, 2025-02-24*)

leškovas su PO sudarė konfiskuotų tabako gaminių naikinimo paslaugų sutartį (Sutartis). Nors po vienos gaminių naikinimo operacijos komisija, sudaryta tiek iš leškovo, tiek PO ir kitų institucijų atstovų (Komisija), patvirtino, kad visi gaminiai buvo sunaikinti, vėliau buvo nustatyta, kad 2,6 proc. naikinamo kiekio liko nesunaikinti. Atsižvelgdama į tai, PO nutraukė Sutartį, o leškovas užginčijo šį sprendimą.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir leškovo apeliacinį skundą atmetė.

Pirma, Teismas nurodė, kad viešojo pirkimo šalys yra laisvos nutraukti šiuos sandorius pagal atskiras juose įtvirtintas sąlygas, kas šiuo atveju ir buvo padaryta. Nėra svarbu, ar sutartyje atitinkamas pažeidimas yra įvardijamas kaip esminis, jis neprivalo atitikti CK 6.217 str. 2 d. nuostatų. Pagal teismų praktiką, kai sutarties nutraukimas siejamas su pažeidimu, šis laikytinas esminiu. Tokiu atveju prioritetas neskiriamas sutarties išsaugojimui, kadangi PO turi pareigą pagal iš anksto nustatytą pagrindą nutraukti sutartį. Nagrinėjamoje Sutartyje buvo aiškiai įtvirtinta, kad netinkamas ar pavėluotas paslaugų suteikimas laikomas esminiu pažeidimu.

Antra, Teismas nesutiko su leškovu, kad nebuvo padarytas esminis pažeidimas, kadangi nesunaikintų gaminių kiekis neva buvo nedidelis ir apie visos apimties gaminių sunaikinimą patvirtino Komisija. Teismas nurodė, kad leškovas neginčijo viešojo pirkimo dokumentų (tarp jų buvo ir Sutarties projektas), kuriuose buvo apibrėžtas Sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, Teismas kaip teisiškai nereikšminga pripažino aplinkybę, kad Komisija patvirtino sunaikintų gaminių faktą. Tai bet koku atveju negali paneigti vėliau nustatytų faktų, kad dalis gaminių buvo nesunaikinti, taigi ir PO sprendimo nutraukti Sutartį teisėtumo pagal joje nustatytas sąlygas. Galiausiai Komisijai nėra suteikta išimtinės teisės tvirtinti paslaugų atlikimo tinkamumą, už kurį atsakingas leškovas. Bet koku atveju nustatyta aplinkybė dėl nesunaikintų gaminių paneigia Komisijos sudaryto akto turinį.

Ketvirta, pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl nesunaikintų tabako gaminių nėra pagrindas ne tik stabdyti nagrinėjamą bylą dėl Sutarties nutraukimo teisėtumo, bet ir vertinti, kad šio tyrimo metu nustatytos aplinkybės bus teisiškai reikšmingos sprendžiant dėl Sutarties nutraukimo. Už tinkamą paslaugų atlikimą atsakingas pats leškovas, todėl konkrečios aplinkybės, dėl kurių įvyko pažeidimas arba tai, kad paslaugų teikimą kontroliuoja Komisija, nėra teisiškai reikšmingos. Tiek iš Sutarties, tiek kitų teisės aktų leškovui turėjo būti aiški paslaugų teikimo reikšmė viešajam interesui. Be to, nėra pagrindo sutikti su leškovu, kad nesunaikintų prekių kiekis yra mažas.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: perkančioji organizacija negali tiekėjo nenaudai taikyti dviprasmiškų pirkimo nuostatų tik dėl to, kad jos buvo neapskųstos procedūrų metu (*RUAB „Šiaulių plentas“ v AB „Via Lietuva“, 2025-03-04*)

leškovas su PO buvo sudaręs 5 darbų sutartis. leškovas, kaip nustatyta sutartyse, pateikė PO garantinio laikotarpio įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimą (laidavimo draudimo raštus), tačiau PO sulaukė deponuotas lėšas, kadangi vertino, kad šie laidavimo draudimo raštai netinkami. Šalių ginčas iš esmės kilo dėl sutarčių dviejų sąlygų tarpusavio vertinimo, kai pagal vieną jų nustatyta, kad sutartinis darbų garantinis laikotarpis yra 3 metai, bet pagal kitą įtvirtinta – rangovas turi pateikti garantinio laikotarpio įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimą, kurio trukmė siektų 5 metus. Pirmosios instancijos teismas ieškinį atmetė.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), panaikindamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, leškovo ieškinį patenkino.

Pirma, Teismas konstatavo, kad tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad sutartinis darbų garantinis terminas yra 3 metai, tačiau šalys nesutaria, kaip šis terminas turi koreliuoti su draudiko ar garanto prievolės terminu, kuris yra 5 metai. Teismas konstatavo, kad Sutarties nuostatos, atsižvelgiant į ankstesnę praktiką dėl garantinio laikotarpio įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo termino sąsajos su sutartinės garantijos terminu, taip pat į teisinį laidavimo draudimo reguliavimą, nelaikytinos aiškėmis ir nedviprasmiškomis.

Antra, atsižvelgiant į tai, kad leškovas PO pateikė laidavimo draudimo raštus, todėl tarp laiduotojo ir PO susiklostė draudimo teisiniai santykiai. Vadinasi, šių raštų paskirtis – užtikrinti galimų nuostolių atlyginimą PO. Be to, garantinio laikotarpio įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo laidavimo draudimo raštas suponuoja vertinimą, kad užtikrinama tik garantiniu laikotarpiu egzistuojanti prievolė. Draudžiamasis įvykis kaip draudiko prievolės PO pagrindas turi įvykti būtent per garantinį laikotarpį.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, garantinio laikotarpio draudimo laidavimas kaip prievolė, atsižvelgiant į jos paskirtį užtikrinti pagrindinę prievolę, yra šalutinė prievolė, kurios galiojimas priklauso nuo pagrindinės prievolės galiojimo. Nagrinėjamu atveju pagrindinės prievolės trukmė 3 metai, todėl ir šalutinė prievolė negali galioti ilgiau. Priešingas vertinimas yra nepagrįstas ir nenaudingas rangovui.

Ketvirta, Teismas nesutiko su PO pozicija, kad šalutinės prievolės terminas apima ne tik sutartinę, bet ir įstatyminę garantiją, kadangi tai neišplaukia iš viešojo pirkimo dokumentų ir Sutarties nuostatų turinio. Jei PO turėjo tokį tikslą, ji šį turėjo tinkamai įgyvendinti, bet tai nepadarė. Visa rizika dėl sąlygų dviprasmybių tenka PO. Be to, iš ankstesnės rangos sutarčių vykdymo praktikos matyti, kad garantinio laikotarpio draudimo laidavimo terminas apimdavo tik sutartinės garantijos terminą. Teismas nesutiko su PO pozicija kitaip aiškinti Sutartį tik dėl leškovo kaip profesionalaus tiekėjo patirties ir žinojimo apie įstatyminės garantijos terminą.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Ellex[®]

Baltic circle of legal excellence

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ - ellex.legal/lt/

